

El Síndic recomana que la represa telemàtica del curs escolar prevegi les situacions de major vulnerabilitat i vagi acompanyada de mesures de compensació de les desigualtats socials i educatives

- L'existència d'una part de l'alumnat que no disposa a la llar dels recursos tecnològics necessaris per desenvolupar l'activitat lectiva de manera virtual, però també la desigualtat en el nivell d'autonomia i d'habilitats digitals dels infants petits condiciona el seguiment en situació de confinament de les activitats lectives.
- Considera necessari detectar la bretxa digital en els infants i dotar de mesures immediates perquè es pugui superar, via recursos tecnològics dels centres o adquirint-ne de nous.
- Garantir l'acompanyament personalitzat, si convé amb caràcter diari, de l'alumnat amb més dificultats d'escolarització, a través dels diferents canals disponibles, també per via telefònica, postal o a través de missatgeria.
- Assegurar que la promoció de curs o la graduació no depenguin de l'avaluació feta durant el tercer trimestre i evitar que el confinament comporti un increment de la repetició de curs.

El Departament d'Educació ha anunciat que, a partir del 13 d'abril, es reprèn l'activitat lectiva de manera telemàtica i ha traslladat a les direccions dels centres criteris generals per desenvolupar l'avaluació i el seguiment de l'alumnat durant el període de confinament a causa de la COVID-19. Aquests criteris fan referència, entre d'altres, a la necessitat que les activitats arribin a tot l'alumnat; que tinguin un caràcter inclusiu, ajustat al ritme i a la situació personal de cada alumne, i que promoguin aprenentatges significatius sense la pressió d'acabar el programa curricular previst.

El Síndic valora positivament que el Departament d'Educació doni formalment continuïtat al curs escolar, encara que sigui de manera telemàtica, perquè considera que d'aquesta manera es garanteix millor el dret a l'educació en igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat, sempre que aquesta tasca es desenvolupi de manera adequada, prevegi les situacions de major vulnerabilitat i vagi acompanyada de mesures de compensació de les desigualtats socials i educatives. Cal tenir present que:

1. La situació socioeconòmica familiar és el factor més determinant per explicar les **desigualtats educatives**. Tot i la prevalença de desigualtats, val a dir que l'escola és un dels instruments d'igualació de les oportunitats educatives més importants, circumstància que es posa en risc en l'actual situació de confinament. La no-continuïtat i la no-avaluació de l'activitat lectiva formal fa menys visibles les desigualtats educatives administrativament, però no n'atura l'impacte ni tampoc contribueix a combatre-les. Atès l'allargament previst del període de confinament, a

critèri d'aquesta institució, deixar sense escola els infants i adolescents perjudica els que tenen una situació social menys afavorida.

2. Durant els 14 dies lectius que han transcorregut des que el Govern de Catalunya va anunciar el tancament dels centres educatius, el Síndic ha constatat que hi ha **diferències importants en el desenvolupament d'activitats educatives per part de professorat i centres**. La manca d'unes pautes clarament establertes durant aquests dies per part del Departament d'Educació provocava que les activitats educatives desenvolupades pels alumnes estiguessin condicionades fonamentalment per la iniciativa i la motivació del professorat o el lideratge dels equips directius dels centres, amb importants desigualtats entre grups-classe i centres. A la pràctica, doncs, malgrat que no tingui caràcter formalment avaluable, alguns alumnes estan desenvolupant currículum i d'altres, no.
3. La **suspensió de l'activitat escolar** en el cas de l'alumnat amb més dificultats d'escolarització i amb menys predisposició a la vinculació amb la institució escolar suposa una desconexió que, quan s'allarga en el temps, incrementa el risc no només de pèrdua d'hàbits d'estudi, sinó, especialment en el cas dels adolescents, d'abandonament educatiu prematur. La represa de l'activitat lectiva, encara que sigui per canals telemàtics o a distància, tot i les dificultats que comporta, suposa una oportunitat de seguiment educatiu i d'ancoratge a l'escolaritat per part d'aquests infants i adolescents.

Si bé la dinàmica actual planteja riscos per a l'equitat educativa, el Síndic alerta que la represa de l'activitat lectiva en les condicions actuals de confinament també planteja altres riscos que convé atendre, principalment:

1. **Hi ha una part de l'alumnat que no disposa a la llar dels recursos tecnològics necessaris per desenvolupar l'activitat lectiva de manera virtual, en part per efecte de la bretxa digital.**

Taula 1. Infants de 10 a 15 anys sense ús d'ordinador en els darrers tres mesos, per ingressos familiars de la llar (2019)

	Ordinador	
	N	%
Menys de 900 €	12.198	20,8
De 901 a 1.600 €	10.547	11,4
De 1.601 a 2.500 €	3.938	3,8
Més de 2.500 €	2.067	1,4
NS/NR	7.376	7,3
Total	36.251	7,2

Font: Enquesta sobre equipament i ús de tecnologies de la informació i la comunicació a les llars (disponible a Idescat)

2. **El nivell més baix d'autonomia i d'habilitats digitals dels infants petits condiona el seguiment en situació de confinament de les activitats lectives per part d'aquests al paper d'acompanyament que vulgui tenir cada família**

en particular, la qual cosa pot contribuir a reforçar l'impacte de l'origen social familiar en el desenvolupament de l'infant.

3. **La segregació escolar, a bastament denunciada pel Síndic, no situa els centres en les mateixes condicions a l'hora de desenvolupar activitats lectives a distància amb l'alumnat.** Per efecte de la bretxa digital, els centres d'alta complexitat tenen més dificultats per garantir que les activitats lectives arribin al conjunt de l'alumnat i que aquest rebi l'acompanyament necessari i adequat a les seves necessitats. Pel que fa als centres d'alta complexitat, l'escenari de confinament planteja una dificultat afegida.
4. Objectivament, la interrupció de l'activitat lectiva ordinària d'ençà del tancament dels centres i l'allargament de l'actual situació de confinament suposen un obstacle a l'hora de consolidar els aprenentatges i completar el programa curricular previst a inici de curs per a cada nivell educatiu. Al seu torn, **aquesta situació, si no és ponderada adequadament en l'avaluació final de l'alumnat, pot derivar en un increment dels nivells de repetició.**

En vista d'aquestes consideracions, el Síndic recomana al Departament d'Educació que es proporcionin els recursos necessaris i les orientacions específiques al professorat i als centres per:

1. **Garantir l'acompanyament personalitzat, si convé amb caràcter diari, de l'alumnat amb més dificultats d'escolarització**, a través dels diferents canals disponibles, també per via telefònica o per correu o missatgeria.
2. **Garantir la coordinació de les direccions dels centres amb els serveis municipals**, a fi de contactar amb l'alumnat que no hagi pogut ser localitzat pel professorat.
3. **Garantir el treball del professorat amb les famílies, tant de l'alumnat més petit com també de l'alumnat socialment menys afavorit.** En aquest sentit, cal tenir en compte la necessitat de **disposar de serveis de traducció i interpretació en llengües estrangeres per part dels centres.**
4. **Incrementar el suport material, tecnològic i de personal als centres d'alta complexitat, amb la destinació dels professionals dels serveis educatius (EAP, CRP, LIC, etc.) a donar suport específicament a aquests centres**, en coordinació amb les seves direccions i el seu professorat, a fi de garantir el seguiment directe de l'alumnat amb necessitats de suport educatiu.
5. **Establir les competències bàsiques a desenvolupar durant el tercer trimestre en cada nivell educatiu i proporcionar materials didàctics a distància suficients i atractius per garantir els aprenentatges dels diferents nivells educatius**, a fi que el professorat en pugui fer ús, si així ho considera. A criteri d'aquesta institució, aquesta tasca no hauria d'estar delegada a cada centre educatiu en particular, sinó coordinada de manera sistèmica.
6. **Garantir que la promoció de curs o la graduació (en el cas d'estar en el darrer nivell d'un determinat ensenyament) no depenen de l'avaluació feta durant el tercer trimestre.** El confinament no pot comportar un increment de la repetició derivada del no-assoliment dels aprenentatges previstos en el programa curricular del curs.